

סמינר דוקטורנטים של בית הספר למדעי התרבות, תשע"ח
עורכת הסמינר: פרופ' מישל קאהן

"האצה" ו"האטה": מקצבים תרבותיים

המהפכה הדיגיטלית מלווה בתהליכי האצה גלובליים שמשפיעים על היומיום שלנו. הטכנולוגיות החדשות, תוכנות ופלטפורמות למיניהן מייצרות מקצבים טמפורליים וירטואליים שמהירותם חורגת מחווית הזמן האנושית. בנוסף, גם אם נדמה שבזכות הקדמה הזמן שלנו מנוצל טוב יותר, התחושה שזמננו אוזל גורמת לאי סיפוק ולמידה לא מבוטלת של בלבול. הקשר בין האצה טכנולוגית וכלכלה ניא-ליברלית מעצים את האי נחת הקיומית של האדם החדש. החיבור בין תהליכי האצה לניא-ליברליזם נתפס בקרב המתנגדים להאצה כגורם שמפרק את המערכות החברתיות והכלכליות שהיו רלוונטיות לפני פחות משלושה עשורים. חיבור זה גם מאיים על דמוקרטיה העולם. תם ונשלם הזמן הנחוץ לדיונים לשם החלטות פוליטיות שקולות. פתרונות בזק למצבי משבר הולכים ומתרבים. אנו עדים להרחבת סמכויות החרום של הרשות המבצעת, להחלשת החסמים הדמוקרטיים, לחיזוק הצד הסמכותני של השלטון וכתוצאה מכך לפגיעה בחלקים שלמים של חיינו האישיים והמשפחתיים של הפרט.

בשנים האחרונות, הספרות הביקורתית החלה לחקור את תהליכי ההאצה ובחנה את האימפקט שלהם במישור החברתי, הפוליטי, הכלכלי והפילוסופי¹. עבור רבים, הקדמה הפכה להיות מפקטור של אמנציפציה לפקטור של כליאה, והגלובליזציה מכווצת את ממדי העולם. הפילוסוף פול ויריליו טוען שתהליכי ההאצה בחברה הפוסט-מודרנית מייטרים בהדרגה את תפיסות הזמן המוכרות הנחוצות לבניית זהות מושרשת בתוך ההיסטוריה עם הפנים לעתיד, לטובת "זמן תאונה" שאין בו עבר ואין בו עתיד, זמן שלא ניתן "לגור" בו². הסוציולוג הגרמני הרמוט רוזה מקשר בין האצה וניכור תוך כדי הבחנה בין שלושה סוגי האצה: (1) ההאצה הטכנית המתמשכת של אמצעי תחבורה, (2) ההאצה החברתית שמערערת על המרקם החברתי הקיים דרך החלשת עוגנים זהותיים כמו משפחה ועבודה, (3) ההאצה של קצב החיים שמובילה לניכור. מה שאנחנו רוצים לעשות מחיינו הולך ומתרחק וממה מיישמים הלכה למעשה, וזאת למרות שכביכול כל האמצעים נמצאים כאן כדי להשיג את מטרתנו³. האם תהליכים נגדיים של האטה יעצרו את הדהירה קדימה? מהי תועלתה של פעילות מבודדת של האטה? ספק אם "איים" או "מצודות" של עשייה אחרת בתוך המרחב הגלובלי של האצה ישיגו שינוי משמעותי. ב- מניפסט למען מדיניות האצה, ניק סרניסק ואלכס וויליאמס תובעים תפנית בחשיבה האתית והפוליטית של השמאל לאור העובדה שהמערכות הפוליטיות, החברתיות והכלכליות שארגנו את החיים במחצית השנייה של המאה ה-20 הותקפו, פורקו, נסדקו בעוצמה בלתי הפיכה. שום כוח בעולם חדש לא יוכל לחשוב יותר במונחים הישנים של ממלכתיות או של מאבקי מעמדות⁴.

"האצה" מול "האטה"? מהן משמעויותיהם של מושגים האלה בתחומי המחקר השונים של מדעי התרבות? כיצד ניתן לדווח על המהפכה החדשה ששינתה סדרי עולם במישור הפוליטי, הכלכלי, החברתי? כיצד ניתן לספר על סובייקטיביות בהתהוות? במשבר? באלו דרכים ניתן להכיל את הדימוי העצמי החדש, הזר, הטכנוקרטי שלנו? לדבר ולייצג את ההביטוס המנוכר, הנזיל, הווירטואלי שלנו? איזה סוג של קשרים נבנים היום בין הפרט לחברו, ובין הפרט לקהילה שלו, בין הפרט לעולם? כיצד לתת ביטוי באומנות ובספרות לפחדים, לחרדות, לפנטזיות ולתקוות שמתעוררים בעקבות שינויים אלה? כיצד סובייקטיביות במשבר מאתגרת סוגיות של זהות, של מגדר, של קהילה? מהם הקשרים שנקרמים בין טכנולוגיה ותרבות? כיצד כותבים את הזמן הדוהר, המהירות שלו, ההתכווצות של הזמן, הקיפאון של הזמן? כיצד תפיסת הזמן המשתנה ואת האימפקט שלו עלינו משנים את המונחים התרבותיים הקיימים, את סגנונות החיים, את אופני הכתיבה ואת אופני הקריאה שלנו? האם נקבעו מקצבים תרבותיים אחרים? מהם אותם מקצבים? כיצד נתפס ויוצג הזמן ביצירות ספרותיות ופילוסופיות שנכתבו בתקופות מוקדמות יותר? מה ניתן ללמוד מהן? כיצד שאלות אלה שופכות אור שונה על המחקר במדעי התרבות, בחקר השיח, בספרות, בתיאוריה ביקורתית, בפסיכואנליזה?

סמינר הדוקטורנטים של בית הספר למדעי התרבות פותח השנה את הדיון סביב המושגים "האצה" ו"האטה". האורחים מוזמנים להציג את מחקרם בתחומי הספרות, השפה, השיח, המגדר, המקצבים התרבותיים, התקשורת הבין-אישית, בציר הדיאכרוני ובציר הסינכרוני. הם יסמנו באופן ישיר או עקיף את ההקשרים שנקרמים בין הסוגיות המחקריות המועלות בדיון לבין תפיסת הזמן והחוויה האנושית של הזמן בעבר ובהווה, עם אפשרות להביט גם לעבר העתיד.

Doctorants' Seminar of the School of Cultural Studies, 2018
Supervisor: Prof. Michele Kahan

Acceleration and Deceleration: Cultural Rhythms

The Digital Revolution is characterized by processes of global acceleration that influence our daily life. New technologies, software and digital platforms produce new temporal rhythms that are much faster than the human experience of time. If technological progress means timesaving and improved efficiency, the feeling that time is missing provokes confusion and disappointment. The link between acceleration processes in technological innovation and neo-liberalism empowers a feeling of existential disillusionment. According to the opponents of acceleration, neoliberal policies deliberately increase this movement in order to reduce the power of democratic regimes, which need time to deliberate and

make decisions for the sake of the people, and strengthen the discretionary authority of the Executive in times of crisis, destroying social and economic structures that were relevant two or three decades ago.

Over the past few years, researchers in social sciences and the humanities have investigated the impact of sped-up processes on our society. For some thinkers, technological innovations have become a factor of incarceration instead of emancipation, and globalization is shrinking the world rather than enlarging it. The philosopher Paul Virilio claims that acceleration in postmodern society gradually erases established perceptions of time that are essential for the constitution of a stable identity nourished by the past and facing the future. They promote "accidental time", a time with neither past nor future, an "inhabitable" time. In acceleration, German sociologist Harmut Rosa sees a factor of alienation when analyzing three elements of the process: 1) acceleration of technological change in transportation and communication, 2) acceleration of social change, perceived as the evolution and instability of social patterns such as family, career, and lifestyle, 3) acceleration of the pace of life, that is to say an increased sense of urgency and lack of time. Can counter-movements of deceleration stop the running forward? What kind of efficiency do horizontalist modes of organization offer? In a *Manifesto for an Accelerationist Politics* (2013), Nick Srnicek and Alex Williams claim that the response to capitalism is rather to accelerate its uprooting, alienating, decoding, abstractive tendencies. "Islands" and "fortresses" of resistance that choose a way of life opposed to acceleration will achieve only local targets. The welfare state, social structures and workers' organizations belong to the 20th century. Those institutions have been attacked and distorted in such an irreversible way that it is impossible today to think in terms of class conflicts anymore. Therefore, deceleration has to rebuild itself within the world of today.

Acceleration *versus* Deceleration? What do those concepts signify in the various fields of research in cultural studies? The culture of an individual is in itself dependent on their conception of time, as the temporal frameworks of society work upon their perception of time. The way they shape their own identities according to various temporal horizons, the way they live in the present time, and the way they look to the future. How does the digital revolution inhabit the discourses? In which ways does the subjectivity in crisis find its expressions in literature? How does the new alienated and technocratic Self build his ethos and talk about his virtual, fluid, inconsistent habitus? What kinds of relations between the individual and the other, the individual and the community, or the individual and the world are represented in art and literature? What are the expressions of fears, fantasies, hopes, illusions related to those mutations? How do those changes affect and challenge identity issues, gender issues, community issues, psychoanalysis?

The Doctorants' Seminar seeks to engage in a debate on these topics of Acceleration and Deceleration. The guests are invited to present their research in literature, language, discourse, gender studies, cultural rhythms, communication, diachronic and synchronic axes and more, while emphasizing (directly or obliquely) possible connections between their fields of research and questions on time and the experience of time in the past and the present, and eventually towards the future.

ⁱ Reinhart Koselleck, *Futures Past: On the Semantics of Historical Time*, Stanford, Stanford University Press, 2002.

ⁱⁱ Paul Virilio, *The Original Accident*, Cambridge, Polity, 2007; *Le Grand accélérateur*, Paris, Galilée, 2010.

ⁱⁱⁱ Harmut Rosa, *Social Acceleration, A New Theory of Modernity*, New-York, Columbia University Press, 2013; *Alienation and Acceleration. Toward a Critical Theory of Late-Modern Temporality*, Malmö/Århus, NSU Press, 2010.

^{iv} Alex Williams, Nick Srnicek, *Accelerate Manifesto for an Accelerationist Politics*, <http://criticallegalthinking.com/2013/05/14/accelerate-manifesto-for-an-accelerationist-politics>, 2013.